

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060302

DOM
2025-02-13
Stockholm

Mål nr
M 11407-23

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2023-08-14 i mål nr M 8260-22, se bilaga A

PARTER

Klagande

Upplands Väsby kommun
194 80 Upplands Väsby

Ombud: Jur.kand. P.K.
Visma Financial Solutions AB
Box 1173
251 11 Helsingborg

Motpart

S.S.C.B.

SAKEN

Anläggningsavgift för allmänna vattentjänster avseende fastigheten A
i Upplands Väsby kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom på följande sätt.

1. Mark- och miljööverdomstolen förpliktar S.S.C.B. att till
Upplands Väsby kommun betala 50 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från
den 16 april 2022 till dess betalning sker.
2. Mark- och miljööverdomstolen förpliktar S.S.C.B. att ersätta
Upplands Väsby kommun för dess rättegångskostnader i mark- och miljödomsto-
len med 2 800 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 14 augusti 2023 till
dess betalning sker.

Dok.Id 2156344

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50
E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Upplands Väsby kommun har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska bifalla käromålet i dess helhet och förplikta S.S.C.B. att ersätta kommunens rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen.

S.S.C.B. har förelagts att yttra sig över kommunens överklagande men har inte hörts av.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Kommunen har fört sin talan på samma sätt i Mark- och miljööverdomstolen som i mark- och miljödomstolen och lagt till i huvudsak följande. Det saknas rättsligt stöd för att jämka avgiften. Avgiftsuttaget ska så långt som möjligt ske med generella regler i taxan och inte genom undantagsregler och individuell prövning. Kommunens taxa är i detta fall konstruerad på så vis att avgiftens storlek är beroende av tomtyta och antal lägenheter. Avgiftsskyldigheten baseras på den objektiva nyttan varje fastighet har av anläggningen. Nyttan av en anläggning och dess anslutning består även om en fastighetsägare väljer att inte bygga i enlighet med beviljat bygglov.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen har med stöd av 50 kap. 13 § andra stycket rättegångsbalken avgjort målet utan huvudförhandling.

Det är i målet ostridigt att S.S.C.B. äger fastigheten A i Upplands Väsby kommun som ligger inom va-anläggningens verksamhetsområde. En förbindelsepunkt har upprättats och fastigheten har anslutits till va-anläggningen.

S.S.C.B. har sökt och beviljats bygglov för attefallsåtgärd i form av nybyggnation av ett enbostadshus på fastigheten. Utifrån dessa omständigheter har mark- och miljödomstolen bedömt att en skyldighet har uppkommit för S.S.C.B.

att betala en anläggningsavgift om 50 000 kr i enlighet med föreskrifterna 5.1, 5.7 och 12.4 i den vid tiden gällande va-taxan. Mark- och miljööverdomstolen instämmer i den bedömningen.

S.S.C.B. har i mark- och miljödomstolen gjort gällande att han inte kommer uppföra den byggnad som lovet avser och att det därför är oskäligt att han ska betala en anläggningsavgift. Vad gäller frågan om det finns skäl att jämka avgiften gör Mark- och miljööverdomstolen en annan bedömning än mark- och miljödomstolen.

Enligt 31 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster, vattentjänstlagen, ska kostnaderna att ordna och driva va-anläggningen fördelas på de avgiftsskyldiga enligt vad som är skäligt och rättvist. Kravet på skälig och rättvis fördelning innebär att va-avgifterna i princip ska bestämmas med hänsyn till den huvudsakliga nytta som varje fastighet har av va-anläggningen, med bortseende från vilka kostnader som krävts för att i det enskilda fallet förse en fastighet med vatten och avlopp (se rättsfallet NJA 1981 s. 640). Den grundläggande nytta som en fastighet har av en va-anläggning består i första hand av att anläggningen står till fastighetens förfogande när behov av va-tjänster föreligger. Ju fler bostadsenheter som finns på en fastighet desto större nytta anses fastigheten ha av att ha tillgång till va-anläggningen (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 22 juni 2017 i mål nr M 7344-16). Avgifternas belopp och hur avgifterna ska beräknas ska framgå av en taxa (se 34 § första stycket vattentjänstlagen). I ytterlighetsfall, eller under mycket speciella förhållanden, kan det finnas skäl för att jämka en avgift. Det kan dock endast bli aktuellt när en taxeenlig avgift inte alls står i proportion till den nytta som fastigheten har av va-anläggningen, jämfört med den nytta andra motsvarande fastigheter har. (Se uttalandet i rättsfallet MÖD 2006:24, där tomtYTEavgiften dock inte jämkades.)

Föreskrifterna i va-taxan innebär att S.S.C.B. blev skyldig att betala anläggningsavgift i och med att bygglovet beviljades. En ytterligare byggnad på fastigheten, som i upplåtelsehänseende bildar en enhet (en lägenhet), innebär att fastigheten har större nytta av tillgång till va-anläggningen. Mark- och miljööverdomstolen anser att en sådan nytta har uppkommit i och med att bygglovet beviljades, eftersom

det i och med lovbeslutet uppkommit en rätt att uppföra byggnaden (jfr 49 § vattentjänstlagen). Avgiftsskyldigheten enligt taxan är alltså förenlig med kravet i 31 § vattentjänstlagen på skälig och rättvis kostnadsfördelning. Vad Saber Sarbaz Chehreh Barghi har anfört utgör därför inte skäl för att jämka avgiften. Mark- och miljödomstolens dom ska alltså ändras och kommunens talan i målet bifallas.

Kommunen skickade en faktura på avgiftsbeloppet den 17 mars 2022. Av fakturan framgår att fordran förföll till betalning den 16 april 2022 och att underlåtenhet att betala medför en skyldighet att utge ränta på beloppet enligt räntelagen. Saber Sarbaz Chehreh Barghi ska därför, i enlighet med 4 § första stycket räntelagen (1975:635), betala ränta på avgiftsbeloppet från den 16 april 2022 till dess betalning sker.

Vid denna utgång ska S.S.C.B. ersätta kommunen för dess rättegångskostnader i form av ansökningsavgift till Kronofogdemyndigheten och tilläggsavgift i mark- och miljödomstolen. Skyldigheten att betala ränta på rättegångskostnader följer av lag.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2025-03-13

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Vibeke Sylten, hovrättsråden Petra Bergman och Johanna Fernlund, referent, samt tf. hovrättsassessorn Anna Lundgren.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Henrik Jansson.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-08-14
meddelad i
Nacka

Mål nr M 8260-22

PARTER

Kärande

Upplands Väsby Kommun, 212000-0019
194 80 Upplands Väsby

Ombud: P.K.
Visma Financial Solutions AB
Box 1173
251 11 Helsingborg

Svarande

S.S.C.B.

SAKEN

Fordran för anläggningsavgift på fastigheten B i Upplands Väsby kommun

DOMSLUT

1. S.S.C.B. ska till Upplands Väsby Kommun betala ett kapitalbelopp om 20 000 kr jämte ränta beräknad enligt 4 § första stycket samt 6 § räntelagen från den 16 april 2022 till dess betalning sker.
 2. S.S.C.B. ska betala Upplands Väsby Kommuns inkassokostnader med 180 kr.
 3. Mark- och miljödomstolen avslår Upplands Väsby kommuns yrkande om ersättning för rättegångskostnader.
-

BAKGRUND

Upplands Väsby kommun (kommunen eller käranden) är huvudman för den allmänna vatten- och avloppsanläggningen i Upplands Väsby. S.S.C.B. (svaranden) äger fastigheten A som ligger inom verksamhetsområdet för dricks-, spill-, och dagvatten. Förbindelsepunkt har upprättats och fastigheten har anslutits till va-anläggningen. Svaranden har sökt och beviljats bygglov för attefallsåtgärd i form av byggnation av ett enbostadshus på fastigheten. Kommunen har den 17 mars 2022 fakturerat svaranden för anläggningsavgift. Fakturan förföll till betalning den 16 april 2022. Kommunen ansökte hos Kronofogdemyndigheten om betalningsföreläggande mot svaranden. Sedan svaranden bestritt ansökan överlämnades målet till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Kommunen har yrkat att svaranden ska förpliktas att till kommunen utge ett belopp om 50 000 kr jämte ränta beräknad enligt 4 § första stycket samt 6 § räntelagen från den 16 april 2022.

Kommunen har yrkat ersättning för inkassokostnad om 180 kr samt ersättning för rättegångskostnad med 2 800 kr varav 300 kr avser ansökningsavgift till Kronofogdemyndigheten och 2 500 kr avser tilläggsavgift till mark- och miljödomstolen. **Svaranden** har bestritt yrkandena i sin helhet.

UTVECKLING AV TALAN

Kommunen har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande. Svaranden är lagfaren ägare till fastigheten A i Upplands Väsby. Svaranden ansökte om bygglov på den aktuella fastigheten för attefallsåtgärd till syfte att inreda ytterligare en bostad. Svaranden tillsändes ett yttrande som upplyste svaranden om att fastigheten är ansluten till det kommunala VA-nätet och att det för attefallshus och komplementbyggnader tillkommer en extra lägenhetsavgift.

Fastigheten ligger inom verksamhetsområde för vatten, spill- och dagvatten och ska därför debiteras för alla nyttor. Beloppen framgår av kommunens VA-taxa för år 2020 som vid tidpunkten för bygglov var den tillämpliga taxan. Svaranden har bestritt fakturan hos inkassobolag och Kronofogdemyndigheten med hänvisning till betalningssvårigheter och till att attefallshus eller komplementbyggnad aldrig byggdes sedan svaranden ångrat sig. Eftersom avgiftsskyldigheten inträder vid anslutning är svaranden betalningsskyldig. En förutsättning för att få bygglov är att det går att ordna vatten och avlopp. Bygglov har beviljats. Anslutningen har skett. Fastigheten har tillförts en nytta. Det saknas därför skäl att jämka avgiften. Att svaranden sedermera inte har uppfört bygget förändrar inte bedömningen.

Svaranden har till stöd för sitt bestridande anfört i huvudsak följande. Han har ångrat sig. Han vill inte längre bygga ett attefallshus med anslutning till VA-nätet. Han har inte byggt någonting och kommer inte heller att bygga någonting. Han har meddelat kommunen detta ett flertal gånger och fått information om att han måste betala ändå. Det är oskäligt att han ska betala 50 000 kr för en anslutning som inte kommer att användas. Inte ens i det fall han hade byggt attefallshuset hade beloppet varit skäligt eftersom han enligt ritningarna hade för avsikt att koppla på attefallshuset på det befintliga husets VA-system.

BEVISNING

Käranden

Kommunen har åberopat följande bevisning:

- Faktura till styrkande av belopp samt förfallodatum.
- Inkassokrav till styrkande av inkassokostnad.
- 2020-års VA-taxa till styrkande av att anläggningsavgiften är uttagen i enlighet med vid tidpunkten gällande taxa.

Svaranden

Svaranden har inkommit med fotografier på attefallshus som han tidigare har byggt i andra kommuner.

DOMSKÄL

Målets handläggning

Mark- och miljödomstolen har den 16 mars 2023 hållit muntlig förberedelse i målet. Parterna har därefter slutfört sin talan skriftligen. Målet har avgjorts utan huvudförhandling med stöd av 42 kap. 18 § första stycket 5 rättegångsbalken.

Frågan i målet

Parterna i målet är överens om att svaranden har ansökt om och beviljats bygglov för att uppföra ett attefallshus på sin fastighet. Frågan i målet är om avgiftsskyldighet för anläggningsavgift har inträtt och om det finns skäl att jämka avgiften.

Rättslig reglering

Skyldighet att betala avgifter för en allmän va-anläggning regleras i 24 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster, LAV. Enligt bestämmelsens första stycke ska en fastighetsägare betala avgifter för en allmän va-anläggning om fastigheten finns inom va-anläggningens verksamhetsområde och med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver en vattentjänst och behovet inte kan tillgodoses bättre på annat sätt. I 31 § LAV anges att avgifterna ska bestämmas så att kostnaderna fördelas på de avgiftsskyldiga enligt vad som är skäligt och rättvist. Av 34 § LAV framgår att avgifternas belopp och hur de ska beräknas ska framgå av en taxa.

VA-taxan

Den tillämpliga VA-taxan i målet är från 2020 antagen av kommunfullmäktige i Upplands Väsby kommun den 16 december 2019. Av punkt 5.7 i taxan framgår att avgift ska betalas enligt punkt 5.1 d för varje tillkommande lägenhet vid om- eller tillbyggnad eller uppförande av ytterligare byggnad på fastighet. I punkt 12.4 anges att avgiftsskyldighet enligt punkt 5.7 föreligger, då bygglov för avsett ändrat förhållande beviljats. Enligt 3 § i taxan avses med lägenhet ett eller flera utrymmen, i byggnad som i upplåtelsehänseende bildar en enhet. Av punkt 5.1 framgår att för bostadsfastighet och därmed jämställd fastighet ska betalas anläggningsavgift och att avgift betalas per fastighet med en avgift om 50 000 kr med moms per lägenhet.

Avgiftsskyldighet har inträtt

Kommunen anser att taxan innebär att en anslutningsavgift om 50 000 kr tas ut för ett attefallshus när bygglov har beviljats oavsett om huset ska uppföras eller inte. Mark- och miljödomstolen instämmer i den bedömningen. Taxan ger alltså stöd för kommunen att ta ut det begärda beloppet från svaranden. Frågan är då om det finns skäl att jämka beloppet.

Beloppet ska jämkas

Enligt 31 § LAV ska avgifterna bestämmas så att kostnaderna fördelas på de avgiftsskyldiga enligt vad som är skäligt och rättvist. Bestämmelsen ger uttryck för den s.k. sociala kostnadsfördelningsprincipen, d.v.s. att avgiften i princip ska bestämmas utifrån den nytta som varje särskild fastighet har av va-anläggningen, med bortseende från huvudmannens individuella kostnader för den aktuella fastigheten i fråga (jfr NJA 1981 s. 640 I). I normalfallen leder detta till att fastigheter med lika förutsättningar också får ungefär lika stora avgifter. Anläggningsavgiften syftar till att ge huvudmannen bidrag till täckning av kostnaderna att förse fastigheter inom verksamhetsområdet med allmänna vattentjänster.

Svaranden gör gällande att den debiterade anläggningsavgiften är oskälig eftersom han inte har byggt något attefallshus och inte heller avser att bygga något hus. Kommunen har invänt att bedömningen av avgiftens storlek inte förändras av att svaranden inte har uppfört huset.

Mark- och miljödomstolen har ovan konstaterat att den tillämpliga VA-taxan ger stöd för kommunen att ta ut avgiften i detta fall. En sådan tillämpning av taxan framstår emellertid som stelbent. Svarandens fastighet tillförs visserligen en nytta genom möjligheten att ansluta ett attefallshus till va-anläggningen. Svaranden har emellertid tydligt angett att han inte avser att bygga något hus. Det finns inte skäl att ifrågasätta dessa uppgifter. Det har inte heller framkommit att kommunen har haft några kostnader för att anordna anslutningen. Därtill är det fråga om ett relativt högt belopp. Mot denna bakgrund anser mark- och miljödomstolen att det finns skäl att jämka avgiften. Domstolen anser att ett skäligt belopp uppgår till 20 000 kr.

Ränta

Svaranden har tillsänts en faktura den 17 mars 2022 som förföll till betalning den 16 april 2022. Av 4 § första stycket och 6 § första stycket räntelagen (1975:635) framgår att svaranden därmed ska betala ränta till käranden enligt vad som framgår av domslutet.

Inkassokostnader

Kommunen har enligt 5 § inkassolagen (1974:182) och 3 § lagen (1981:739) om ersättning för inkassokostnader m.m. rätt att få ersättning för inkassokostnaden med 180 kr.

Rättegångskostnader

I mål om avgiftsskyldighet enligt LAV är huvudregeln att vardera parten ska svara för sina rättegångskostnader (se 56 b § LAV). Bestämmelserna i 18 kap. rättegångsbalken ska dock tillämpas i fråga om kostnad för ansökningsavgift. Eftersom käromålet endast bifalles till viss del ska svaranden stå kostnaden för ansökningsavgift till Kronofogdemyndigheten och tilläggsavgiften till mark- och miljödomstolen (jfr 18 kap. 4 § rättegångsbalken). Upplands Väsby kommuns yrkande om ersättning för rättegångskostnader ska därmed avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 1](#) (MMD-01)

Överklagande senast den 4 september 2023.

Christoffer Sheats

Ulrika Haapaniemi

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Christoffer Sheats, ordförande och tekniska rådet Ulrika Haapaniemi. Föredragande har varit tingsnotarien William Lundin.

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rätts-tillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress, e-postadress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se